

Mikä ihmeen Vesiensuojeluyhdistys?

Lyhyt historiikki

Maaliskuussa 2017 Panelian seuraintalolla tapahtui jotain erityistä. Suuri juhlasali oli täynnä paikallisia Eurajoen suojelijoita ja puolesta puhujia. Vaikka kevään viileys vielä koetteli, oli sali täynnä lämmintä toiveikkuutta joen paremmasta tulevaisuudesta. Monet paikalla olijoista olivat jo viiden vuoden ajan toimineet vapaassa kansalaisryhmässä, jonka päätehtävänä oli ollut kamppailu puhtaan jokiveden puolesta. Vuosina 2011, 2012 ja 2014 oli paikallisilla jätevedenpuhdistamoilla massiivisia jokeen kohdistuneita ohitusjuoksutuksia, joiden seurauksena vesi pilaantui ja joki oli pitkiä aikoja käyttökiellossa. Vastapainoksi näille tapahtumille perustettiin vuonna 2012 Eurajoki -foorumi kansalaisryhmä. Sen toiminta vei omalta osaltaan joen vedenlaatua parempaan suuntaan. Vuonna 2017 oli tullut aika perustaa oma yhdistys – **Eurajoen vesiensuojeluyhdistys ry.**

Toiminta monipuolistui

Yhdistyksen tehtäväksi lankesivat uuvuttavat oikeudenkäynnit joen yläjuoksun massiivista ruoppaushanketta vastaan. Samalla kamppailtiin joen virtaamista, sillä Pyhäjärven juoksutuskäytännöissä ei huomioitu joen riittävää virtaustarvetta. Niin ikään oikeuskäsittelyyn oli edennyt kiista paikallisten jätevedenpuhdistamoiden Apetit Oy:n, Säkylän ja JVP Eura Oy:n ympäristöluvista. Oikeusprosessi ei ollut turha. Vuosikymmenen loppuun mennessä joki alkoi jo olla puhtaampi ja kelpoisempi virkistyskäyttöön. Oikeudenkäyntitapausten vähennettyä yhdistys pystyi monipuolistamaan toimintaansa. Keskeiseen asemaan puhtaan veden puolustamisen lisäksi nousivat joen virkistyskäytön kuten kalaston- ja erityisesti vaelluskalakantojen hoidon edistäminen sekä joen luontoarvojen puolustaminen. Myös retket, talkoot ja luentotilaisuudet monipuolistivat toimintaa.

Lohijoki

Eurajoki kuuluu valtakunnallisiin vaelluskalajokiin. Lohi kutee lajityypillisesti joen alimmissa koskissa kuten Suutalankoskessa (KVVY Tutkimus Oy). Myös merisiika ei lajityypillisesti nouse kudulle kovin pitkälle ylävirtaan. Eurajoessa siika kuitenkin nousee Pappilankosken kalatielle ja on onnistuneesti kutenut aina Faltunkoskessa Irjanteella asti (Pyhäjärvi-instituutin poikashaavinnat).

Meritaimen ulottaa kutunsa lajityypillisesti joen yläjuoksulle ja sivuvirtoihin. Valitettavasti taimenen merivaellus törmää vaellusesteisiin Eura- ja Harolankoskissa sekä Turajärven säännöstelypadolla. Meritaimen on kuitenkin voimakkaasti levittäytymässä kohti Eurajoen yläjuoksua. Sähkökoekalastuksissa luonnonkutuinen taimenen poikasia saatiin vuonna 2022 Eurajoen Saharinkoskesta, mutta jo vuotta myöhemmin vuonna 2023 Euran Paneliankoskesta (KVVY Tutkimus Oy ja Pyhäjärvi-instituutti). Tämän mukaan luonnonkutuinen kanta oli vuodessa levittäytynyt kohti yläjuoksun kutupaikkoja noin kymmenen kilometriä. Teoriassa meritaimen pystyy nousemaan kudulle aina Iso-Peren-, Eura- ja Harolankoskiin, mutta sähkökoekalastuksia ei näillä koskilla ole tehty.

Joen yläjuoksulla Kauttualla elää eristyksissä Kauttuan ja Eurakosken patojen välissä geneettisesti erilaistunut äärimmäisen uhanalainen taimenkanta. Näiden taimenien ainoa tunnettu kutupaikka on Kauttuankosket. Tämän vuoden elokuussa koskissa tehtiin Pyhäjärvi-instituutin toimesta laajamittainen virtavesikunnostus, jonka yhteydessä koskiin kunnostettiin aivan uusiakin kutupaikkoja taimenille sekä Pyhäjärvisuon perhokalastajien koskeen istuttamille harjuksille.

Joki ja sen luonto

Eurajoki on 52 km pitkä keskisuuri savimaiden joki. Joen vuosikeskivirtaama on 9 m³ / s ja korkeusero merenpinnasta 44,9 m. Joki on Eurajoen valuma-alueen laskujoki, ja sen vedet päätyvät Selkämereen. Valuma-alueen pinta-ala on 1335,9 neliökilometriä. Pyhäjärvi on sen keskusjärvi.

Luonnontilaiset savimaiden joet ovat Suomessa erittäin uhanalaisia. Eurajoki virtaa Säkylän Pyhäjärvestä Selkämereen pelto- ja turvetuotantomaiden halki. Joki tarjoaa monipuolisen elinympäristön lukuisille virtavesien eliölajeille. Vesiensuojeluyhdistys on toiminnassaan tuonut esiin arvokkaan jokiluonnon merkityksen itse joelle. Esimerkiksi rantakasvillisuuden ja suojavyöhykkeiden merkitys tulva- ja eroosiotorjunnassa on ensiarvoisen tärkeä.

Eurajoen ekosysteemit ja eliölajisto ovat hämmästyttävän monimuotoisia. Tänä kesänä yhdistys julkaisi raportin Euran kunnan omistamien jokivarren rantakiinteistöjen luonto- ja virkistysarvoista. Vaikka selvitys koostui vain kunnan omistamista 27 rantakiinteistöistä, löysivät yhdistyksen kartoittajat huomattavan määrän harvinaisia, huomionarvoisia uhanalaislajeja. Lintulajeja löydettiin kaikkiaan 74 lajia, joista 15 oli huomionarvoisia. Niiden joukossa olivat muun muassa äärimmäisen uhanalaiset peltosirkku ja kuningaskalastaja sekä uhanalainen valkoselkätikka. Eurajoen nimikkolinnuksi voitaisiin hyvin nimetä peltosirkku, joka uhanalaisuutensa lisäksi on laji, jonka tärkeimpiä lisääntymisalueita Satakunnassa ovat Eurajoen rantapensaikoalueet.

Nisäkkäitä löydettiin kaikkiaan kuusi lajia. Niiden joukossa oli uhanalainen liito-orava. Kasvilajeja tunnistettiin 105 lajia. Niiden joukossa oli kaksi harvinaista lajia kelta-apisukukka ja lehtopalsami. Tutkittujen alueiden kasvuolosuhteista johtuen sammalia löytyi vain kolme lajia ja sieniä kuusi lajia. Metsätyypiltään tutkitut alueet ovat pääosin lehtoja tai lehtomaisia metsiä. Lisäksi kartoittajat löysivät joen yläjuoksulta pienialaisia tulvametsiä. Niiden esiintymät ovat Etelä-Suomessa pieniä ja harvinaisia.

Eurajoki -melonta ja muita tapahtumia

Melontatapahtumia on järjestetty vuodesta 2001 alkaen. Järjestäjinä olivat pitkään Euran Kanoottiklubi ja Ala-Satakunnan ympäristöseura. Vuonna 2017 Ympäristöseuran jäädessä pois pääjärjestäjistä vetovastuun otti Kanoottiklubin lisäksi Vesiensuojeluyhdistys. Viime vuosina vetovastuussa on ollut EVSY:n lisäksi Sandrian villi luonto Oy. Vuosittain toistuvassa tapahtumassa retkimelotaan sopivan pituisia etappeja Eura- ja Köyliönjoissa. Melonnan yhteydessä on useimmiten järjestetty yleisötapahtumia, joihin parhaimmillaan on osallistunut satoja ihmisiä. Eniten melottu, suosituin reitti on ollut Euran kuntakeskuksen ja Kiukaisten Eurakosken välinen reitti. Siihen on parhaimmillaan osallistunut yli kuusikymmentä melojaa.

Tänä kesänä melontatapahtuma palasi takaisin juurilleen 2000 -luvun alkuvuosiin. Ensimmäisten melontatapahtumien innoittamana järjestimme varhain aamulla Saharinkosken lehtometsässä linturetken. Sen jälkeen nautimme laavulla herkullisen aamupalan nuotiopannukahvin kera. Vasta tämän jälkeen lähdimme melontaretkelle jokiluontoa tarkkaillen ja ihaillen päämääränä Pappilankoski.

Tulossa

Ensi vuosi tulee olemaan yhdistyksen toiminnalle tärkeä vuosi. Aluehallintoviraston taannoisen päätöksen perusteella Eurajokeen puhdistetut jätevetensä purkavat puhdistamot Apetit Oy, Säkylä ja JVP Eura Oy joutuvat uudelleen tarkastelemaan vaihtoehtoisia purkupaikkoja jätevesilleen. Yhdistys on edelleen sitä mieltä, että 1960 -luvulla tehty päätös johtaa kaikki Pyhäjärvisuudun ja

myöhemmin jopa osia Rauman ja Varsinais -Suomen jätevesiä pieneen, vähävirtaiseen Eurajokeen oli surkea ja epäonnistunut päätös.

Muuten vesiensuojeluyhdistys tulee järjestämään tapahtumia kuten luentoja, yleisötilaisuuksia, retkiä ja talkoita vanhaan tapaan. Joulua edeltävän ajan suosikkeja ovat Kakkerinsuon ennallistamistalkoot, Kauttuan taimenretki ja Pappilankosken siikaretki. Yhdistyksen tapahtumista löydät parhaiten tietoa verkkosivuiltamme. Kutsumme mukaan toimintaan kaikki puhtaasta, vapaasti virtaavasta jokivedestä kiinnostuneet ihmiset ja yhdistykset. Tehdään yhdessä Eurajoesta taas lohi- ja jokihelmisimpukkajoki, jossa on mahdollista virkistäytyä meloen, veneillen, uiden, kalastaen ja retkeillen.

Toivotan kaikille Kiukaisten Joulu -lehden lukijoille Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!

Seppo Varjonen
puheenjohtaja
Eurajoen vesiensuojeluyhdistys ry

Tietonurkka:

- Perustettu 13.3. 2017. Yhdistys on nuori Toiminta monipuolistuu ja uusia jäseniä liittyy edelleen.
- Toimialueen kuuluu neljä kuntaa Eura, Eurajoki, Rauma ja Säkylä. Säkylää lukuun ottamatta kaikki kunnat ovat myös yhdistyksen jäseniä.
- Yhdistys toimii Eurajoen vesistöalueen vesien suojelun edistämiseksi, joen kuormituksen vähentämiseksi ja joen riittävän virtaaman turvaamiseksi.
- Puolustaa joen puhdasvetisyyttä ja sen tuottamia virkistäytymismahdollisuuksia sekä joen arvokasta luontoa ja maisemaa.
- Eurajoen puhdas vesi on tärkeä Rauman kaupungille sekä koko Etelä-Satakunnan maataloudelle ja teollisuudelle.
- Yhdistys haluaa ennallistaa joen vaelluskalajoeksi.
- Järjestää tapahtumia, retkiä, talkoita, esitelmä- ja koulutustilaisuuksia ja osallistuu erilaisiin Eurajokeen ja sen sivujokiin liittyviin tapahtumiin.
- Seuraa ajankohtaisia jokiympäristöön liittyviä tapahtumia ja hankkeita ja laatii niihin lausuntoja ja aloitteita sekä toimii itse hankkeiden vetäjänä.
- Osallistuu Eurajokea koskevaan viranomaisyhteistyöhön ja tukee jokeen liittyvää tutkimusta, opetusta ja kasvatusta.
- Tekee aktiivisesti yhteistyötä muiden yhdistysten kanssa.
- Vuoden 2025 hallitus: Seppo Varjonen, puheenjohtaja; Eura; Saana Jaakkola, varapuheenjohtaja, Eurajoki, Anniina Ranne, sihteeri, Eurajoki; Susanne Ekroth, viestintä- ja jäsensihteeri, Rauma; Eija Kuusisto, jäsen, Eura; Jari Lainio, jäsen, Eurajoki; Petteri Kankaanpää, jäsen, Eurajoki; Annika Kiiski, jäsen, Eura.
- Virallinen lyhenne EVSY ry
- Verkkosivut: www.evsy.fi